

WHITEPAPER

HET OPEN FONDS VOOR GEMENE REKENING. FAMILIEFONDS.

Een middel voor belastingbesparing en vermogensanonimisering voor vermogende personen.

GOVERNANCE IN DE WPO, DE WVO EN DE WEC

Het open fonds voor gemene rekening (hierna: Open Fonds) wordt steeds populairder. Het Open Fonds wordt gebruikt om inkomstenbelasting te besparen over laag renderend box 3 vermogen en om vermogen te anonimiseren. Het Open Fonds wordt veel gebruikt in de vermogens- en estate planning voor vermogende personen. In deze whitepaper wordt uitgelegd wat een Open Fonds is, wat het nut ervan is en aan welke (fiscale) voorwaarden het Open Fonds dient te voldoen. Wij adviseren om altijd met uw fiscaal adviseur af te stemmen of een Open Fonds in uw situatie nuttig is.

WAT IS EEN (OPEN) FONDS VOOR GEMENE REKENING?

Een fonds voor gemene rekening is een overeenkomst tussen drie partijen: de bewaarder, de beheerder en de participanten. Een fonds voor gemene rekening heeft als doel vermogen bijeen te brengen om te beleggen. Een fonds is geen rechtspersoon en de wettelijk regels inzake BV's en NV's zijn niet van toepassing. Er geldt dus geen vormvereiste voor de overeenkomst en deze is dan ook voor het merendeel vrij in te vullen.

De wettelijke definitie van een Open Fonds bestaat uit de volgende vijf elementen:

1. Fonds: Het fonds vormt een afgescheiden vermogen, zonder rechtspersoonlijkheid.
2. Doel: Ter verkrijging van voordelen door de participanten.
3. Voor gemene (gezamenlijke) rekening. Een fonds dient dus ten minste twee participanten te hebben. En ieder van de participanten dient vermogen in te brengen.
4. Beleggen of anderszins aanwenden van gelden. Bijvoorbeeld het investeren in onroerend goed. Het fonds kan echter geen ondernemingsactiviteiten hebben en is alleen geschikt voor belegging.
5. Verhandelbare deelbewijzen. Participanten ontvangen voor hun inbreng één of meerdere bewijzen van deelgerechtigdheid, participaties, terug.

VERSCHIL OPEN OF BESLOTEN FONDS VOOR GEMENE REKENING

Of de participaties vrij verhandeld kunnen worden, is beslissend voor de vraag of een fonds voor gemene rekening wordt aangemerkt als besloten of open. Of een fonds als open of besloten wordt aangemerkt, is belangrijk vanuit fiscaal oogpunt: of al dan niet een fiscale besparing kan plaatsvinden.

Open fonds

Een fonds is open wanneer geen toestemming nodig is van alle participanten voor de overdracht van een participatie. Wanneer een fonds als open wordt aangemerkt, heeft dit tot fiscale consequentie dat het Open Fonds belastingplichtig wordt voor de vennootschapsbelasting. Hierdoor kan een belastingbesparing plaatsvinden over laag renderend box 3 vermogen. Het vermogen verhuist namelijk naar box 2 en daar wordt alleen het daadwerkelijk behaalde rendement belast.

Besloten fonds

Een fonds voor gemene rekening is besloten wanneer een participatie alleen kan worden overgedragen aan het fonds zelf of aan bloed- of aanverwanten in de rechte lijn. Er wordt dan aangenomen dat de participaties niet vrij verhandelbaar zijn. Een besloten fonds is fiscaal transparant: er wordt als het ware door het fonds heen gekeken, en de regels van inkomstenbelasting voor box 3 blijven gelden. Er kan zo geen fiscaal voordeel worden behaald. Het ingebrachte spaargeld blijft bij de participant belast in box 3. Verder kan een besloten fonds geen Vrijgestelde Beleggingsinstelling (VBI) of Fiscale Beleggingsinstelling (FBI) zijn. Wat dit is, wordt hieronder nader toegelicht.

BEWAARDER

Een fonds voor gemene rekening heeft verder een bewaarder en een beheerder. De bewaarder wordt juridisch eigenaar van het ingebrachte vermogen. Het is raadzaam om een afzonderlijke stichting op te richten voor het vervullen van de functie van bewaarder, zodat het een afgescheiden vermogen vormt, waardoor het geen gevaar loopt bij een faillissement. Indien namelijk een privé persoon bewaarder zou zijn, dan zou het fonds namelijk in de faillissementsboedel vallen. Dat is niet wenselijk.

BEHEERDER

De naam zegt het al: de beheerder beheert het ingebrachte vermogen en bepaalt waarin belegd en geïnvesteerd wordt.

De functies van beheerder en bewaarder kunnen door dezelfde stichting vervuld worden. Het is raadzaam om voor de stichting een fantasie naam te gebruiken en niet de familienaam in het kader van anonimisering. Want de stichting dient wel te worden ingeschreven in het handelsregister.

Het bestuur van de stichting bepaalt in de praktijk hoe het vermogen belegd of geïnvesteerd wordt. Het is daarom belangrijk om van tevoren te bedenken wie in het bestuur komt. Over het algemeen is degene die het vermogen inbrengt de bestuurder, eventueel samen met een echtgeno(o)te. Voor het geval deze persoon komt te overlijden wordt vaak de echtgeno(o)te eventueel samen met de kinderen en/of een adviseur/vertrouwenspersoon tot plaatsvervangend bestuurder benoemd. Het is van belang het plaatsvervangend bestuur meteen bij het oprichten van de stichting te benoemen om de continuïteit te waarborgen. Een ander aandachtspunt is wat de handelingsbevoegdheid van het (plaatsvervangend) bestuur moet zijn. Kunnen bestuurders alleen, of slechts met andere bestuurders of slechts met zijn allen gezamenlijk beslissingen nemen en de stichting vertegenwoordigen?

FISCAAL VOORDEEL

Het fiscaal voordeel is dat door het Open Fonds geen fictieve rendementsheffing van box 3 plaatsvindt, maar belasting wordt geheven over het daadwerkelijke rendement. Het daadwerkelijke rendement is in box 3 niet van belang, waardoor het goed mogelijk is dat er meer belasting betaald moet worden dan er daadwerkelijk rendement gerealiseerd is. Daarom kan het aantrekkelijk zijn om laag renderend box 3 vermogen over te brengen naar box 2.

Een Open Fonds is ook inhoudingsplichtig voor de dividendbelasting.

BOX 3 HEFFING (2019)

Over een box 3 vermogen tot en met € 30.360 wordt geen inkomstenbelasting geheven. Over het vermogen van meer dan € 30.360 wordt 30% inkomstenbelasting geheven over een fictief vastgesteld rendement en wel als volgt:

- In schijf 1 (tot en met € 71.650) wordt over 67% van uw vermogen het rendement fictief op 0,13% vastgesteld, en over de overige 33% een fictief rendement van 5,60%. In schijf 1 is het gemiddeld rendement derhalve 1,935%.
- In schijf 2 (€ 71.651 t/m € 989.736) wordt over 21% van uw vermogen het rendement op 0,13% vastgesteld, en over 79% van uw vermogen een rendement van 5,60%. In schijf 2 is het gemiddeld rendement derhalve 4,451%.
- Over het vermogen dat in schijf 3 valt (vanaf € 989.737) -wordt het rendement fictief op 5,60% vastgesteld. In schijf 3 is het gemiddeld rendement 5,60%.

Schijf	Vermogen box 3	Percentage 0,13%	Percentage 5,60%	Percentage gemiddeld rendement
1	Tot en met € 71.650	67%	33%	1,935%
2	Vanaf € 71.651 t/m € 989.736	21%	79%	4,451%
3	Vanaf € 989.737	0%	100%	5,60%

BELASTINGHEFFING OPEN FONDS (2019)

Indien een persoon een belang heeft van 5% of meer in een Open Fonds, dan heeft deze persoon een aanmerkelijk belang in box 2. Door de inbreng van box 3 vermogen in het Open Fonds valt het niet langer in box 3. Het Open Fonds is belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. Het daadwerkelijke rendement is belast. Tot een rendement van € 200.000 bedraagt het tarief voor de vennootschapsbelasting 19%. Vanaf € 200.000 bedraagt het tarief 25%.

	Vpb Tarief tot € 200.000	Vpb Tarief vanaf € 200.000	IB box2	Gecombineerd tarief laag Vpb	Gecombineerd tarief hoog Vpb
2019	19%	25%	25%	39,25%	43,75%

Wanneer dit rendement wordt uitgekeerd naar privé is nog eens 25% inkomstenbelasting verschuldigd in box 2 (2019). De gecombineerde belastingdruk (Vpb en inkomstenbelasting) is dan voor rendement tot en met € 200.000 39,25 % en voor rendement vanaf € 200.000 43,75%.

REKENVOORBEELD

Box 3

Stel Marijke en Irene hebben ieder een box 3 vermogen van € 500.000. In 2019 zouden zij ieder € 5.730,29 aan inkomstenbelasting verschuldigd zijn. In totaal dus € 11.460,58. Stel dat zij op een deposito rekening een rente van 0,4% ontvangen, dan maken zij een rendement van € 2.000 per persoon. Zij moeten dus flink meer belasting betalen dan zij rente ontvangen en de belastingdruk is 287%.

Open Fonds

Stel dat zij hun deposito's inbrengen in een Open Fonds, dan is hun gezamenlijke rendement € 4.000. Hierover is 19% vennootschapsbelasting verschuldigd ad € 760. Het restant ad € 3.240 kan worden uitgekeerd naar privé en daarover is nog 25% aanmerkelijk belang heffing in box 2 verschuldigd ad € 810. Per persoon is € 785 aan belasting verschuldigd en totaal € 1.570 indien het vermogen is ingebracht in een Open Fonds. De belastingdruk is 39%, een aanzienlijk verschil met box 3.

Of een Open Fonds in uw situatie ook fiscaal voordelig is, dient in overleg met uw fiscaal adviseur te worden bepaald naar aanleiding van uw persoonlijke situatie.

VOORDELEN EN NADELEN OPEN FONDS

Vermogen anonimiseren

Een Open Fonds is erg aantrekkelijk om vermogen mee te anonimiseren. Een Open Fonds hoeft namelijk niet te worden ingeschreven bij de Kamer van Koophandel en hoeft geen jaarrekening te publiceren. Dit is een groot voordeel ten opzichte van een zogenaamde spaar BV.

Met ingang van 10 januari 2020 dient Nederland ter uitvoering van de vierde Europese anti-witwas Richtlijn een UBO-register te hebben ingevoerd. UBO staat voor Ultimate Beneficial Owner, ofwel: de uiteindelijk belanghebbende van een rechtspersoon. Dit is een (natuurlijk) persoon die direct dan wel indirect een belang houdt van 25% of meer van de aandelen in bijvoorbeeld een BV. Meer informatie over het UBO-register vindt u op onze website (<https://www.nysingh.nl/actueel/ubo-register-gaat-ook-privacy-aan/>). In Nederland wordt dit UBO-register gehouden door de Kamer van Koophandel en is tegen betaling voor iedereen in te zien. Derden kunnen zo zien wie de aandeelhouders zijn van een onderneming (mits een belang van 25% of meer) en in combinatie met de jaarrekening kan men zien hoeveel er verdient wordt. Dit wordt over het algemeen als onwenselijk ervaren.

In de toekomst zal het UBO-register ook voor fondsen voor gemene rekening gaan gelden. Hiervoor is echter nog geen wetsvoorstel opgesteld. Ten gevolge van het toekomstige UBO-register zullen hoogstwaarschijnlijk ook de bewaarder, beheerder en participanten met 25% of meer van het totale aantal participaties, zichtbaar zijn in het handelsregister. Belangrijk punt is dat door het ontbreken van de jaarrekeningplicht desondanks niet zichtbaar is hoeveel vermogen erin het fonds voor gemene rekening zit. Hierdoor blijft het Open Fonds in de toekomst aantrekkelijk, omdat men het vooral bezwaarlijk vindt dat inzichtelijk is hoeveel vermogen iemand heeft en niet zozeer dat zijn of haar naam inzichtelijk is.

Verlagen WLZ bijdrage

Het Open Fonds kan ook worden gebruikt om het vermogen te verlagen voor de eigen bijdrage voor de Wet langdurige zorg (hierna: WLZ), voorheen was dit de AWBZ bijdrage. De eigen bijdrage wordt berekend op basis van het inkomen uit box 1, box 2 en box 3. Verder wordt op het fictieve rendement voor box 3 vermogen dat meer is dan het heffingsvrijvermogen (in 2019: € 30.360) nog een toeslag gerekend van 4% (2019). Voor de berekening van de eigen bijdrage voor bijvoorbeeld 2019 is de peildatum 1-1-2017 beslissend. Het is dus zaak om hier tijdig over na te denken. De eigen bijdrage kan behoorlijk (tot zeker € 2.500 per maand) oplopen en is reeds bereikt bij

ongeveer € 250.000. Het opzetten van een Open Fonds of een spaar BV kan een aanzienlijke besparing opleveren voor de eigen bijdrage voor de WLZ.

Vrijgestelde beleggingsinstelling (VBI)

Een Open Fonds voor gemene rekening (en een NV) kan eventueel in aanmerking komen voor de fiscale status van vrijgestelde beleggingsinstelling. Dit dient u in overleg met uw fiscaal adviseur aan te vragen bij de fiscus. Een VBI is vrijgesteld van vennootschapsbelasting in die zin dat zij geen belasting betaalt over het rendement. De aanmerkelijk belanghouder (een belang van ten minste 5%) betaalt wel 25% inkomstenbelasting (box) over zijn voordelen uit de participatie in de VBI. Verder geldt een jaarlijks forfaitair rendement van 5,6% (2019). De VBI status is dus niet aantrekkelijk als structureel een laag rendement verwacht wordt. Een BV kan overigens geen VBI status verkrijgen.

BTW vrijstelling vermogensbeheer

De kosten van het vermogensbeheer van effecten van het Open Fonds zijn vrijgesteld van BTW. Dit is voordelig met betrekking tot diensten die door vermogensbeheerders en banken geleverd worden. Dit is uitzonderlijk want over het algemeen kan een Open Fonds in rekening gebrachte BTW niet terugvorderen, zoals op notariskosten.

VOORDELEN OPEN FONDS TEN OPZICHTE VAN EEN BV

- het vermogen wordt anoniem, door het ontbreken van jaarrekeningplicht;
- geen jaarlijkse kosten voor opstellen jaarrekening;
- de terugbetaling van vermogen kan zonder de tussenkomst van een notaris. Bij een BV dient een kapitaalsvermindering plaats te vinden om onbelast uit te kunnen keren. Dit scheelt notaris kosten;
- een Open Fonds kan onderhands worden opgericht, dit maakt een Open Fonds flexibeler. Op internet wordt als voordeel genoemd dat geen notariële tussenkomst nodig zou zijn. Daarbij wordt onterecht voorbij gegaan aan het feit dat het vanwege het faillissementsrisico onwenselijk is om iemand in privé tot bewaarder te benoemen. Het is raadzaam om daarvoor een stichting op te richten bij een notaris.

- Verder is het van belang goed juridisch advies in te winnen aangezien er fiscale- en financiële consequenties zijn, indien niet aan de fiscale voorwaarden wordt voldaan;
- een Open Fonds is flexibel, de wettelijke regels van boek 2 van het Burgerlijk Wetboek voor BV's zijn niet van toepassing.

NADELEN TEN OPZICHTE VAN EEN BV

- een Open Fonds kan niet door slechts één persoon opgericht worden. Een BV kan wel door één persoon worden opgericht;
- de lange doorlooptijd bij de Belastingdienst en onzekerheid inzake toekenning fiscaal nummer door de inspecteur;
- de vrije overdraagbaarheid van participaties in familiefondsen kan een nadeel zijn (zie hieronder);
- in principe kan alleen beleggingsvermogen ingebracht worden, geen onderneming;
- een Open Fonds is een wat onbekendere figuur bij banken en het kan wat moeizamer zijn om een bankrekening te openen.

OPEN FONDS TEN OPZICHTE VAN DE COMMANDITAIRE VENNOOTSCHAP (CV)

- in een CV kan wel ondernemingsvermogen worden ingebracht;
- een CV heeft weer de plicht om zich in te schrijven bij de Kamer van Koophandel en heeft een jaarrekeningplicht, waardoor het vermogen niet anoniem wordt;
- de terugbetaling van de inbreng kan alleen door opheffing van de CV. Dit heeft weer fiscale consequenties.

(FISCALE) VEREISTEN

Een Open Fonds moet worden aangemeld bij de Belastingdienst via een speciaal formulier. De Belastingdienst hanteert een aantal belangrijke spelregels, waaraan het Open Fonds moet voldoen waaronder:

- een tweede participant moet minimaal 10% van de participaties houden;
- de in gemeenschap van goederen gehuwde echtgeno(o)t(e) en minderjarige kinderen kwalificeren in principe niet als tweede participant;
- wanneer een participant ook bewaarder en beheerder is, is dit een indicator dat het Open Fonds niet voldoende reëel is;
- vrije verhandelbaarheid van de participaties;
- de participanten dienen een overeenkomst te sluiten met de bewaarder/beheerder (fondsvoorwaarden) en niet onderling. Anders is er sprake van een maatschap en een maatschap kan geen fonds voor gemene rekening zijn.

Als het Open Fonds niet hieraan voldoet, dan wordt het niet belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting en wordt het gewenste fiscale effect niet bereikt.

Het is verder van belang dat het vermogen ook daadwerkelijk op naam van het Open Fonds wordt gezet (bankrekening) voor de fiscale peildatum van 1 januari. Het is belangrijk om dit proces op tijd te starten en de bank hierbij te betrekken.

FONDSVOORWAARDEN

Naast de oprichting van een stichting die als bewaarder en beheerder fungeert, dienen er fondsvoorwaarden te worden opgesteld. Dit is de overeenkomst tussen de participanten en de bewaarder/beheerder. Deze overeenkomst dient te voldoen aan de vereisten zoals hierboven omschreven en daarin worden veel praktische zaken vastgelegd, zoals de bewaring door de beheerder, de overdracht van-, de uitgifte van- en inkoop van participaties, de waardering van participaties en uitkeringen. Het is daarom raadzaam om de fondsvoorwaarden door een ter zake deskundig jurist op te laten stellen.

INBRENG

Door middel van een overeenkomst van inbreng dient het box 3 vermogen ook daadwerkelijk te worden ingebracht in het Open Fonds. Geld, deposito's, beleggingsrekeningen, obligaties, aandelen en onroerend goed kunnen worden ingebracht in het Open Fonds. Deze worden eigendom van de bewaarder (de stichting). Voor de overdracht van onroerend goed en aandelen in een BV dienen verder de specifieke leveringsvereisten te worden nageleefd: deze worden geleverd door een notariële akte. Met betrekking tot de inbreng van onroerend goed is het raadzaam om uw fiscaal adviseur eerst de consequenties voor de overdrachtsbelasting te laten onderzoeken.

PARTICIPANTENREGISTER

Ook dient wordt een participantenregister opgemaakt. Dit is vergelijkbaar met een aandeelhoudersregister bij een BV. In dit participantenregister is zichtbaar wie de participanten zijn, wat hun persoonsgegevens zijn en hoeveel participaties zij hebben.

FAMILIEFONDS

Het fonds voor gemene rekening wordt in de praktijk ook gebruikt om als familie gezamenlijk te beleggen. Vaak worden er ook participaties geschonken door ouders aan hun kinderen of een geldbedrag waarmee de kinderen participaties kunnen verwerven. U kunt ook jaarlijks een terugkerende schenking doen ter grootte van de eerste schijf voor de schenkbelasting (in 2019 € 124.727). Daarbij dienen wel de fiscale spelregels in acht te worden genomen met betrekking tot de algemene huwelijksgemeenschap tussen echtgenoten en minderjarige kinderen. Van belang is om te realiseren dat indien een kind minder dan 5% van alle participaties

verkrijgt, zijn of haar vermogen dan in box 3 is belast. Verder is de (fiscale)voorwaarde dat de participaties vrij overdraagbaar moeten zijn, een aandachtspunt voor een familiefonds. Het zal veelal de bedoeling zijn dat een familiefonds besloten van aard is. Er dient dus wel onderling vertrouwen tussen familieleden en jong volwassenen te zijn dat deze de participaties niet aan derden verkopen. Het is daarom raadzaam om in de fondsvoorwaarden de mogelijkheid op te nemen dat de participaties kunnen worden ingekocht.

MEER INFORMATIE

Nysingh heeft een team specialisten op het gebied van familiebedrijven. Deze advocaten en notarissen werken nauw met elkaar samen en kunnen u in elke fase van de ondernemingscyclus van uw familiebedrijf bijstaan.

MARJOLEIN VELS

088 752 01 11

marjolein.vels@nysingh.nl

[Nysingh.nl/onze-mensen/Marjolein-Vels](https://nysingh.nl/onze-mensen/Marjolein-Vels)

